

O'ZBEKISTONDA YANGI UYG'ONISH DAVRI POYDEVORINI YARATISHDA ESTETIK FAOLLIKNI O'RNI

Aliqulov Quvvat Haqnazarovich

SamISI f.f.d.(PhD)

2011@mail.ru

Annotatsiya: Ushbu maqolada O'zbekistonda yangi Uyg'onish davri poydevorini yaratishda estetik faollikni o'rni, o'ziga xos jihatlarining hozirgi islohotlar davridagi ahamiyatini ochib berishga harakat qilingan.

Kalit so'zlar: O'zbekistonda yangi Uyg'onish davri, madaniy meros, go'zallik, axloqiy-estetik qadriyatlar, estetik faoliyat, san'at, an'analar, badiiy did, tashabbus, jismoniy chiniqtirish.

Аннотация: В данной статье целью исследования является выявление роли эстетической активности в создании основ нового возрождения в Узбекистане, ее специфических аспектов, ее значимости в период современных реформ.

Ключевые слова: Новое возрождение в Узбекистане, культурное наследие, красота, морально-эстетические ценности, эстетическая деятельность, искусство, традиции, художественный вкус, инициатива, физическая закалка.

Annotation: In this article, the purpose of the study is to identify the role of aesthetic activity in creating the foundations of a new renaissance in Uzbekistan, its specific aspects, its significance in the period of modern reforms.

Key words: New renaissance in Uzbekistan, cultural heritage, beauty, moral and aesthetic values, aesthetic activity, art, traditions, artistic taste, initiative, physical hardening.

Bugun biz qurayotgan yangi O'zbekistonda komil insonni tarbiyalash nafaqat zarur bo'lgan shart-sharoitlarni yaratish, balki ma'naviy yetuklik va axloqiy yuksaklikka tayanishini ko'p jihatdan talab qiladigan davr talabidir. Insonda ba'zi bir fazilatlar o'z-o'zidan paydo bo'ladigan ma'naviy jarayon emas ularni insonlarning ijtimoiy jarayonlarda o'zaro muloqot qilish jarayonida shakllanadigan ijtimoiy hodisadir. Masalan, Ona vatanga sadoqat va fidoyilik fazilatlarini shakllantirishdir. Bugungi kunda O'zbekistonda yangi Uyg'onish davri asoslarini yaratishda estetik faoliyat juda muhim rolga ega bo'lishini, Madaniyat va san'atda, o'tmish merosimizni asrab-avaylashda va kelajak avlodga yetkazishni aniqlab olishimiz zarurdir, shu jumladan yangi g'oyalar bilan birga, ijodiy loyihalarni rag'batlantirish usuli ham bugun komil insonni tarbiyalashning zamonaviy mexanizmlaridan biri hisoblanadi. Bizga ma'lumki Mamlakatimizning hududi juda boy madaniy merosga ega bo'lib, u bugungi kunda zamonaviy estetik faoliyatni rivojlantirish uchun asos bo'la oladi. Har qanday mamlakatda bo'lgani kabi, O'zbekistondagi tadqiqotchilar ham yangi

zamonaviy madaniyatni yaratish uchun turli Ilhom manbalaridan foydalanishlari mumkin: 1. O'zbekiston tarixi va madaniyati: ko'plab tadqiqotchilar yangi madaniyat yaratish uchun ishlatilishi mumkin bo'lgan elementlarni topish uchun O'zbekistonning boy tarixi va madaniyatiga murojaat qilishlari mumkin. 2. Zamonaviy tendensiyalar: ko'pgina tadqiqotchilar yangi va yangi narsalarni yaratish uchun moda, musiqa, kino, adabiyot kabi zamonaviy madaniyat tendensiyalarini o'rganishlari mumkin. 3. Madaniyatlararo almashinuv: O'zbekiston turli millatlarning boy merosiga ega mamlakatdir, shuning uchun ko'plab tadqiqotchilar Ilhom olish uchun boshqa madaniyatlarga murojaat qilishlari mumkin. 4. Ijtimoiy muammolar: ba'zi tadqiqotchilar ijtimoiy muammolardan yangi zamonaviy madaniyatni yaratish uchun rag'bat sifatida foydalanishlari mumkin. 5. Ilmiy va texnologik taraqqiyot: ko'plab tadqiqotchilar yangi madaniyatni yaratish uchun yangi texnologiyalar va ilmiy kashfiyotlardan foydalanishlari mumkin.

Bizga ma'lumki arxitektura, dizayn, rassomchilik, haykaltaroshlik va teatr san'ati kabi estetik faoliyatlar orqali inson his-tuyg'ulariga tegishli va keng auditoriya bilan muloqot qilish mumkin. San'at va madaniyatdagi go'zallik odamlarni o'z hayotlarini va atrof-muhitni ekologik yaxshilash haqida o'ylashga majbur etadi. Oxir oqibat estetik faoliyat an'anaviy va zamonaviy elementlarni aks ettiruvchi va uyg'unlashtiradigan yangi zamonaviy madaniyatni yaratish uchun asos bo'lishi mumkin. O'ylaymizki, bu olib borilayotgan islohotlar jamiyatimizning ma'naviyati va madaniyati uchun juda muhim asos bo'la oladi, chunki bu an'analarni asrab-avaylash va kelajak avlodga yetkazish imkoniyatini beradi.

Mamlaktimiz mustaqillik davrida o'zining estetik faolligni oshirish maqsadida maxsus davlat dasturlari ishlab chiqib istiqbolli natijalarini ko'rsatib kelmoqda. Darhaqiqat, estetik faoliyat madaniyat va shaxs rivojlanishining eng muhim tarkibiy qismlaridan biri bo'lib, bu nafaqat badiiy did va estetik didni shakllantirishga xizmat qiladi, balki bugungi jamiyatda yuksak ma'naviy madaniyatga ega bo'lgan jamiyatni barpo etishda muhim ahamiyatga egadir. Bo'lajak uchinchi renesans davri uchun zamin yaratish borasida olib borilayotgan islohotlar doirasida estetik faoliyatni rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda.

Birinchi tashabbus yoshlarning musiqa, rassomlik, adabiyot, teatr va san'atning boshqa turlariga qiziqishlarini oshirishga, iste'dodini yuzaga chiqarishga xizmat qiladi.

Ikkinchi tashabbus yoshlarni jismoniy chiniqtirish, ularning sport sohasida qobiliyatini namoyon qilishlari uchun zarur sharoitlar yaratishga yo'naltirilgan.

Uchinchi tashabbus aholi va yoshlar o'rtasida kompyuter texnologiyalari va internetdan samarali foydalanishni tashkil etishga qaratilgan.

To'rtinchi tashabbus yoshlar ma'naviyatini yuksaltirish, ular o'rtasida kitobxonlikni keng targ'ib qilish bo'yicha tizimli ishlarni tashkil etishga yo'naltirilgan.

Beshinchi tashabbus xotin-qizlarni ish bilan ta'minlash masalalarini nazarda tutadi.⁵³

Bu turli yo'llar bilan inson o'zini namoyon qilishi mumkin. Masalan, tasviriy san'at sohasida yosh iste'dodlarni tarbiyalash va rivojlantirish borasida islohotlar olib borilmoqda. Bunga yangi dasturlar yaratish, o'quv dasturlarini yangilash, ko'rgazmalar va muzeylarga kirish imkoniyatlarini kengaytirish, ixtisoslashtirilgan stependiyalar va grantlar kiradi. Shuningdek, ushbu islohotlar doirasida madaniy merosni asrab-avaylash va targ'ib qilish bo'yicha ham vizual, ham ovozli, ham kinematogarfik ishlarni amalga oshirish mumkin. Bu muzey kolleksiyalarini tiklash va yaxshilash, milliy teatrlar rivojlanishiga ko'maklashish, musiqa raqs jamoallarini qo'llab-quvvatlashni o'z ichiga olishi mumkin. Bundan tashqari, estetik faoliyatni rivojlantirishning muhim omili bu sohada mavjudlik va qadriyatlarni ta'minlashdir. Bu madaniy tadbirlarni moliyalashtirish uchun byudjet mablag'larini ajratish, bepul konsertlar, ko'rgazmalar va boshqa tadbirlarni tashkil etish, milliy an'analar va madaniy o'ziga xoslikni qo'llab-quvvatlashni o'z-ichiga olish mumkin. Abu Nasr Forobiy qarashlarida jamiyat taraqqiyotida insonning o'rni haqidagi qarashida jumladan, shunday deydi, "Insoniy vujudan maqsad – eng oliy-saodatga erishuvdir; avvalo u baxt-saodatning nima va nimalardan iborat ekanligini bilishi, unga erishuvni o'ziga g'oya va eng oliy maqsad qilib olishi, butun vujudi bilan maftun bo'lishi kerak. Keyin bu baxt-saodatga olib boradigan ish-amal va vositalarning nimalardan iborat

⁵³ [Prezident beshta muhim tashabbusni ilgari surdi. Ular nima? \(kun.uz\)](http://kun.uz)

ekanligini bilib olishi zarur. So'ngra baxt-saodatga erishtiradigan ishlarni shaxsan bajarishga kirishmog'i lozim bo'ladi"⁵⁴. Shunday qilib, estetik faoliyat sohasidagi islohotlar madaniyat, san'at va ma'naviy hayotni rivojlantirishga bag'ishlangan bo'lajak Uchinchi renesans davriga poydevor qo'yishning muhim elementi hisoblanadi.

Ushbu nuqtai nazardan quyidagicha xulosa qilish mumkin.: -Yosh va iqtidorli rassom va dizaynerlarning o'z mahoratini oshirish, yangi san'at asarlari yaratish mumkin bo'lgan yangi ijodiy studiyalar va badiiy ta'lim markazlarini tashkil etish.

-ko'rgazmalar, tanlovlar, festivallar o'tkazish, ularda rassomlar va dizaynerlar o'z ishlarini taqdim etishlari, bir-biri bilan muloqot qilishlari, o'zaro tajriba va fikr almashishlari mumkin.

-aholini estetik faoliyatga yanada kengroq jalb etadigan, dunyoqarashini kengaytiradiga madaniy tadbirlarni o'tkazish.

O'zbekistonda madaniyat rivoji va hayot sifatini yaxshilashga xizmat qiladigan san'at va dizayn sohasida yangi loyihalar yaratish.

Yangi bilim va tajriba orttirish maqsadida estetik faoliyat va madaniyatni rivojlantirish bilan shug'ullanuvshi xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlik qilish.

Estetik faoliyatni rivojlantirish O'zbekistonda san'at va madaniyatni tiklashning yangi asoslarini yartishning kalitidir. Bu esa aholining turmush sifatini oshiradi, natijada mamlaktimizning boy madaniyati va merosi haqida dunyoga ma'lum qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. [Prezident beshta muhim tashabbusni ilgari surdi. Ular nima? \(kun.uz\)](#)
2. G'aybullayev O.M. Estetika.-Samarqand:2004.-120 b.
3. E. Umarov, R. Karimov, M. Mirsaidova, G. Oyxo'jayeva estetika asoslari Kasb-hunar kollejlari uchun o'quv qo'llanma Oltinchi nashri 11-B.T-2013
4. Abu Nasr Forobiy. "Fozil odamlar shahri". Yangi asr avlodi. Toshkent. 2016.
5. Alisher Navoiy. Mukammal asarlar to'plami. Yigirma tomlik, birinchi tom. Badoyi' ul-bidoya – Toshkent: Fan, 1987. – 724 b.
6. Ibrohimov A. O'zbek mahallasi. "Ma'naviyat", 2007, B-28

⁵⁴ Abu Nasr Forobiy. "Fozil odamlar shahri". Yangi asr avlodi. Toshkent. 2016.

7. Mamasaliev M. M. Philosophical and Moral Aspects of Amir Temur's Foreign Policy //Miasto Przyszłości. – 2023. – Т. 35. – С. 210-215.
8. Мамасалиев М. АМИР ТЕМУРНИНГ ТАШҚИ СИЁСАТДАГИ ФАЛСАФИЙ-АХЛОҚИЙ ЖИҲАТЛАР //Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари/Актуальные проблемы социально-гуманитарных наук/Actual Problems of Humanities and Social Sciences. – 2023. – Т. 3. – №. 4. – С. 170-175.
9. Чориев, С.А., Рустамов, Р.Р. ДУНЁ ТАРҒИБОТ СИСТЕМАСИ ЭВОЛЮЦИЯСИ // ORIENSS. 2022. №5-2. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/dunyo-tar-ibot-sistemasi-evolyutsiyasi> (дата обращения: 22.01.2024).
10. Рустамов Р. Р., Тураева С. Х. Виды пропаганды, ее цели и задачи //Вестник науки. – 2020. – Т. 5. – №. 11. – С. 58-62.
11. Ruziboev Dilshod A'Zam Ugli TOURISM POWER OF UZBEKISTAN // ORIENSS. 2021. №5. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/tourism-power-of-uzbekistan> (дата обращения: 09.12.2022).
12. Norqulovich J. B. Globallashuv Davrida Migratsion Inqiroz //Miasto Przyszłości. – 2023. – Т. 41. – С. 107-109.
13. Jalilov B. N. SOG'LOM TURMUSH TARZI VA UNING SHAKLLANISHIGA TA'SIR KO'RSATUVCHI OMILLAR //Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences. – 2023. – Т. 3. – №. 10. – С. 276-282.
14. Буриев, И. И., & Мамасалиев, М. М. (2020). ПАТРИОТИЧЕСКОЕ ВОСПИТАНИЕ МОЛОДОГО ПОКОЛЕНИЯ. *Вестник науки и образования*, (22-2 (100)).
15. Бўриев И.И. ЎРТА ОСИЁДА СЎНГИ УЙҒОНИШ ДАВРИ ВА ҒАРБ РЕНЕССАНСИ // Вестник науки. 2020. №11 (32). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/rta-osiyoda-s-ngi-uy-onish-davri-va-arb-renessansi> (дата обращения: 24.01.2024).